

Dansk
international
privat- og
procesret

ALLAN PHILIP

JURISTFORBUNDETS FORLAG

Forord

Det er snart en banalitet at tale om det øgede internationale samkvem. Selvom denne nedbrydning af grænserne har givet anledning til øget aktivitet med hensyn til udarbejdelse af ensartede retsregler på tværs af landegrænserne, er udviklingen i denne henseende endnu kun i sin vorden. Det har medført, at behovet for kendskab til faget international privatret er stigende inden for alle grupper af jurister. Samtidig med at erkende min gæld til Borums Lovkonflikter, som i 40 år har dannet grundlaget for undervisningen i faget, har jeg derfor ment, at tiden var inde til en mere omfattende fremstilling.

Den amerikanske jurist Prosser har sagt, at »First editions should never be published«. Dette gælder også denne bog. Mange afsnit har kun skitse-mæssig karakter. Det har ikke i den tid, der har været til disposition, været muligt at foretage så grundig en bearbejdelse af alle emner, som jeg kunne ønske mig, eller at tage det hensyn til det komparative materiale, som fagets internationale karakter gør naturligt.

Jeg har alligevel ment, at bogen i dens nuværende form kunne være til nytte både fra et studiemæssigt og et praktisk synspunkt. Visse af manglerne skulle være delvis afhjulpet ved omfattende henvisninger til fremmed litteratur i forbindelse med de enkelte afsnit. Bogen skulle således i hvert fald kunne give en lettilgængelig indgang til faget for den, som ønsker at opnå viden om et internationalt privatretligt emne.

Der er som hovedregel ikke foretaget henvisning til de store almindelige fremstillinger af faget ved de enkelte afsnit, men alene til monografier og tidsskriftsartikler. En opregning af de store almindelige fremstillinger findes i kap. 3 I, hvor forkortelser for de almindeligst brugte tidsskrifter også findes.

Jeg takker en række kolleger, der har gennemlæst afsnit af bogen og givet gode råd, samt lektor fru Merethe Stagetorn, som har gennemgået hele manuskriptet og udarbejdet bogens registre.

En særlig tak retter jeg til justitsministeriet for tilladelse til at gennemgå dets praksis og benytte den i bogen, og til en række af dets embedsmænd for bistand og vejledning og gennemlæsning af visse afsnit.

Bogen tilegner jeg Oscar Borum som tak for hans indsats som skribent og lærer for faget international privatret og for hans personlige betydning for mig.

København, september 1970.

Allan Philip

Indhold

	ALMINDELIG DEL	1	
63	Kapitel 1. <i>Introduktion</i>	3	
+	I. Indledning	3	
+	II. Den internationale privatrets begrundelse	4	
+	III. International procesret	7	
	IV. Interprovinsiel ret	8	
	V. International strafferet	9	
	VI. Fremmedret	9	
115	+	Kapitel 2. <i>Reglerne</i>	11
	I. Lovkonflikter	11	
	II. Lovvalsreglens opbygning	12	
	III. Fuldstændige og ensidige kollisionsnormer m. flere	17	
	Kapitel 3. <i>Retskilder. Reglernes fortolkning og anvendelse. Kvalifikation</i>	22	
10	+	I. Retskilder	22
+	II. Ledende hensyn ved reglernes opstilling	25	
	III. Reglernes fortolkning og anvendelse. Kvalifikation	32	
5	+	Kapitel 4. <i>Renvoi</i>	46
	Kapitel 5. <i>Anvendelse af fremmed ret ex officio eller efter påstand. Oplysning om fremmed rets indhold</i>	51	
	I. Anvendelse af fremmed ret ex officio eller efter påstand	51	
	II. Oplysning om fremmed rets indhold	57	
	III. Manglende oplysning om fremmed rets indhold	60	
	Kapitel 6. <i>Begrænsninger i anvendelsen af fremmed ret</i>	62	
8	+	I. Ordre public	62
	II. International offentlig ret	70	
	III. Fraude à la loi (omgåelse)	74	
	Kapitel 7. <i>International procesret</i>	76	
	Kapitel 8. <i>Danske domstoles internationale kompetence i tvistemål</i>	78	
	I. Almindelige principper	78	
	A. Reglernes betydning	78	
	B. Konventioner	79	
	C. Reglernes opbygning	81	
	D. Forholdet til den internationale privatret	82	

II.	Retsplejelovens regler om værneting	84
A.	Indlændinge	85
B.	Udlændinge	86
C.	Godsværneting m. v.	89
III.	Værnetingsaftaler	96
IV.	Fogedrettens kompetence	102
Kapitel 9.	<i>Anerkendelse af fremmede retsakter. Fremmede dommes retskraft og eksekution</i>	104
I.	Anerkendelse af fremmede retsakter	104
II.	Fremmede dommes retskraft og eksekutionskraft i almindelighed	112
A.	Principper	112
B.	Rpl. § 223 A	114
1.	Borgerlige krav	114
2.	Konstitutive afgørelser, bevisvirkning m. v.	115
3.	Forlig m. v.	116
C.	Rpl. § 479	117
D.	Offentligretlige krav	117
III.	Regler, der foreskriver anerkendelse eller fuldbyrdelse af fremmede domme	118
A.	Tyskland	118
B.	Den nordiske domskonvention	119
1.	Anerkendelse	120
a.	Udeblivelsesdomme	121
b.	Ordre public	121
2.	Fuldbyrdelse	122
C.	Forskellige bestemmelser	122
D.	Haagerkonventionen	123
IV.	Litis pendens virkning	123
Kapitel 10.	<i>Domicil</i>	125
I.	Baggrund	125
A.	Indledning	125
B.	Historie. Forholdet til nationalitetsprincippet	127
1.	Historie	127
2.	Forholdet til nationalitetsprincippet	128
3.	Kompromisforsøg	129
a.	Renvoi	130
b.	Nordiske konventioner	130
c.	Haagerkonventionen af 1951	130
II.	Domicilbegrebet	132
A.	Hvornår indtræder domicilskifte?	132
1.	Teorien	133
2.	Betingelserne	135
a.	Opholdsbetingelsen	135

b.	Er opholdet domicil?	137
c.	Udsendte personers stilling	141
B.	Flere domiciler	143
C.	Intet domicil	144
D.	Afhængigt domicil	146
III.	Den internationale procesrets domicilbegreb	148
A.	Erhvervelse af domicil	149
B.	Tab af domicil	151
C.	Hustrus og børns domicil	152
D.	Flere domiciler	152
E.	Skiftekompetence	153
F.	Lov om borteblevne	153
G.	Faderskabssager	153
H.	Ægteskabssager	154
IV.	De nordiske konventioners domicilbegreb	154
V.	Internationale konventioner	155
A.	Habitual Residence	155
B.	Europarådets arbejde	157

Kapitel 11.	<i>Nationalitet</i>	159
-------------	-----------------------------	-----

Kapitel 12.	<i>De nordiske konventioner</i>	161
-------------	---	-----

SPECIEL DEL	165
---------------------	-----

PERSONALSTATUTTET

Kapitel 13.	<i>Personalstatuttet i almindelighed</i>	167
Kapitel 14.	<i>Personretten</i>	169
+	I. Kontraktshabilitet	169
A.	I almindelighed	169
B.	Særlig om veksel- og checkforpligtelser	172
II.	Umyndiggørelse og lavværgemål	174
A.	Domstolskompetence og ophør af umyndiggørelse	174
B.	Lovvalg og anerkendelse	175
III.	Værgemål	176
IV.	Den nordiske konvention	178
A.	Kompetence	179
B.	Umyndighedens retsvirkninger	180
C.	Ophævelse af umyndiggørelse	181
D.	Anerkendelse	182
V.	Navneforandring	182
VI.	Borteblevne	183
VII.	Haagerkonventionen af 1961	183

Kapitel 15.	<i>Ægteskabs indgåelse og opløsning</i>	184
I.	Ægteskabs indgåelse i Danmark	186
A.	Kompetence	186
B.	Ægteskabsbetingelserne	187
1.	Prøvelse af ægteskabsbetingelser uden for den nordiske ægteskabskonvention	187
2.	Prøvelse inden for konventionens område ..	189
a.	Prøvelse	190
b.	Anerkendelse af prøvelse foretaget i et andet nordisk land	191
II.	Anerkendelse af udenlandske ægteskaber	192
III.	Opløsning af ægteskab i Danmark	196
A.	Kompetence	196
1.	Domstolene	196
2.	Administrationen	201
3.	Mægling og vilkårsforhandling	203
B.	Lovvalget	204
1.	Separation og skilsmisse	204
2.	Omstødelse	204
IV.	Anerkendelse af udenlandske skilsmisser m. m. ..	205
Kapitel 16.	<i>Formueforholdet mellem ægtefæller</i>	211
I.	Indledning	211
II.	Det oprindelige lovvalg	213
III.	Statutforandring	216
IV.	Domstolskompetence	220
V.	Den nordiske ægteskabskonventions regler	222
Kapitel 17.	<i>Børns retsstilling</i>	229
I.	Børns status	229
A.	Lovvalget	229
1.	Faderskab til børn uden for ægteskab	229
2.	Ægtebarnsstatus	232
B.	Værneting i faderskabssager	232
C.	Anerkendelse af udenlandske faderskabsafgørelser	232
II.	Retsforholdet mellem forældre og børn	234
A.	Underholdsbidrag	234
B.	Hvem har forældremyndigheden?	235
C.	Forældremyndighedens indhold	236
D.	Andre retsvirkninger	236
E.	Børneforsorg	236

Kapitel 18.	<i>Adoption</i>	238
I.	Adoption	238
II.	Retsvirkningerne af adoption	240
III.	Ophævelse af adoption	240
IV.	Konventioner	241
Kapitel 19.	<i>Inddrivelse af underholdsbidrag</i>	242
I.	Konventionerne	242
A.	Den nordiske konvention	243
B.	Haagerkonventionen	245
C.	F.N. konventionen	247
II.	Inddrivelse uden for konventionerne	248
Kapitel 20.	<i>Arveret og skifteret</i>	250
I.	Indledning	250
II.	Skifteret	252
A.	Skiftekompetence	252
1.	I almindelighed	252
2.	Henvi sning af kompetencen	253
3.	Princippet om enhed og universalitet	255
4.	Den nordiske dødsbokonvention	257
B.	Subsidiært skifte	258
C.	Anerkendelse af skiftebehandling i udlandet m. v.	259
III.	Arveret	260
A.	Arveret	260
B.	Testamentsform	264
C.	Testationshabilitet	266
D.	Livsforsikringsbegunstigelser	267
IV.	Arveretten i den nordiske dødsbokonvention	270
A.	Arveret	270
B.	Testamentsform, testamentshabilitet og tilblivelsesmangler	272
C.	Andre spørgsmål	273

OBLIGATIONSRET TEN

Kapitel 21.	<i>Kontraktstatuttet i almindelighed</i>	275
I.	Lovvalget i kontraktsretten	275
II.	Kontraktstatuttets enhed og grænser	279
A.	Kontraktstatuttets enhed	279
B.	Kontraktstatuttets grænser	280
1.	Myndighed	281
2.	Andre spørgsmål om aftalens indgåelse og gyldighed	281
a.	Formregler	281

	b. Andre regler om aftaler	282
	1°. Aftalers indgåelse	282
	2°. Aftalers ugyldighed	285
	C. Fuldmagt	286
	D. Forholdet til trediemand	287
	E. Fordringers ophør	288
	F. Fortolkning og udfyldning af kontrakter	289
	1. Pengeforpligtelser	289
	2. Praktiske fremgangsmåder	290
	3. Valutaregler	290
	G. Kaution	291
III.	Partsautonomi	291
	A. Partsautonomiens indhold	291
	B. Partsautonomiens grænser	295
	C. Lovvalgsaftalens gyldighed	298
	D. Stiltiende partshenvisninger	299
19 + Kapitel 22.	Løse køb	301
I.	Indledning	301
II.	Hvilke køb er omfattet?	303
	A. Internationale køb	304
	B. Løse køb	305
	C. Undtagne køb	306
III.	Hvilke retsspørgsmål er omfattet?	307
	A. Fuldmagt	307
	B. Habilitet, form og forholdet til trediemand	308
	C. Andre spørgsmål, der er undtaget	309
IV.	Lovvalg ved parternes aftale	310
	A. Partsautonomiens indhold	310
	B. Krav til aftalen	312
V.	Lovvalg i mangel af aftale	313
VI.	Praktiske fremgangsmåder	316
	A. Lovvalg i mangel af aftale	316
	B. Parternes aftale	317
VII.	Ordre public	317
Kapitel 23.	Veksler og checks	320
I.	Indledning	320
II.	Habilitet	320
III.	Form	320
IV.	Retsvirkninger	321
V.	Protest m. v.	322
Kapitel 24.	Arbejdsaftaler	324
Kapitel 25.	Selskabsretten	328
I.	Indledning	328

II.	Tilknytningsmomentet	331
III.	Dansk ret	335
20 + Kapitel 26.	Erstatningsretten	340
I.	Ansvarsgrundlaget	341
	A. Almindelige synspunkter	341
	B. Ansvar for andre	348
	C. Ansvarsfrihedsgrunde	349
	D. Nogle specielle skadestyper	349
	1. Bilkørsel	349
	a. Skade på personer og ting uden for bilen	349
	b. Skade på gods, der transporteres med bilen	350
	c. Skade på personer i bilen	352
	2. Luftfart	356
	a. Skade på passagerer og fragt	356
	b. Skade på personer og ting uden for luftfartøjet	356
	3. Skade ved skibsfart	356
	4. Produktansvar	358
II.	Erstatningen	359
	A. Hvilke tab erstattes?	359
	B. Erstatningens størrelse	360
	C. Ansvarsbegrænsning	363
III.	Andre spørgsmål	363
	A. Flere skadevolderes ansvar	363
	B. Egen skyld	364
	C. Regresspørgsmålet	364
	D. Lovbestemte sikkerhedsrettigheder	364

TINGSRETEN

17 + Kapitel 27.	Den tinglige beskyttelse	366
I.	Fast ejendom m. v.	367
	A. Tinglig beskyttelse	367
	B. Indholdet af retten til fast ejendom	368
	C. Registreret skib og luftfartøj	369
II.	Andet end fast ejendom	370
	A. Løse og værdipapirer	372
	1. Godet er hele tiden i samme land	372
	2. Godet er blevet flyttet	374
	a. Overdragelse af fuldstændig ejendomsret	374
	b. Stiftelse af begrænsede rettigheder	378
	B. Simple fordringer	381
Kapitel 28.	Ejendomsretserhvervelse ved hævd, ekspropriation, nationalisering o. l.	383

I.	Hævd	383
II.	Ekspropriation, konfiskation o. l.	384
	A. Indgreb over for værdier på statens eget territorium	385
	B. Indgreb over for værdier uden for den nationaliserende stat	388
	C. Pengekrav m. v.	390
	D. Nationalisering af aktieselskaber	393

Kapitel 29.	<i>Immaterialretten</i>	395
I.	Indledning	395
II.	Ophavsretten	396

PROCESRET

Kapitel 30.	<i>Konkurs</i>	401
I.	Indledning	401
II.	Værneting	401
III.	Virkningerne af udenlandsk konkurs	403
IV.	Lovvalget	406

Kapitel 31.	<i>Voldgift</i>	409
I.	Indledning	409
II.	Voldgiftssagen	410
	A. Voldgiftsaftalens gyldighed	410
	B. Den processuelle fremgangsmåde	411
	C. Voldgiftsrettens lovvalg	412
III.	Anerkendelse af voldgiftsaftalen og voldgiftskendelsen	413
	A. Voldgiftsaftalens virkninger	413
	B. Anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser	414

Kapitel 32.	<i>International retshjælp</i>	417
I.	Indledning	417
II.	Udlændinges adgang til domstolene	418
III.	Retsanmodninger m. v.	420
	A. Forkyndelser	420
	B. Bevisoptagelse m. v.	420
	Domsregister	422
	Lovregister	426
	Sagregister	434

ALMINDELIG DEL